

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, foile nu se dau.

Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă foli la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foie pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie Trans.)

Noua lege comunală.

Conducerea orașelor, — a satelor.

La comună se dă drept și femeilor.

— Tot în sate ne e nădejdea! —

Guvernul a adus înaintea sfatului țării un plan nou de lege administrativă (pentru tot felul de deregătorii ale țării). În această lege e cuprinsă și noua lege pentru conducerea județelor, orașelor și satelor.

E frământare mare de gândire, asupra întrebării: care este cel mai bun fel de conducere și la județ și la oraș și la sate?

În deosebi e mare năcaz cu orașele țării. Chiar și în vechiul Regat, orașele, în loc să fi fost sursă și focare puternice de Românisim, de viață națională, la a cărei lumină să se încălzească și sunețele satelor, tot ținutul până departe, — au fost năpădite în ship îngrozitor de streini, mai ales de Jidani, — așa că dacă le-ai fi lăsat dreptul de a-și alege cărmuirile, primăria, reprezentanța, ai avea azi și în vechiul regat poate 5—6 orașe cu conducere românească, încolo ai fi ca în Palestina (pentru Moldova și Muntenia) sau ca în Bulgaria (pentru Dobrovia). De ținuturile nou alipite, nu mai vorbim. Pe temeiul liberului drept de a-și alege conducerea, — orașele din aceste ținuturi și ar da o licoană, care să te faci să crezi că ești tot în Ungaria, în Austria ori în Rusia.

Față de această pacoste, în vechiul Regat stăpânirile s'au ajutat așa, că guvernul are dreptul a numi „Comisii Interimare” (adecă comisii vremelnice, până una-altă), cari să conducă treburile primăriei, a comunei, până la alegerea comisiiilor de către cetățeni. În acele comisii el numește tot Români, — doar că din partidul guvernului.

Aceste comisii vremelnice (interimare) sunt apoi lăsate să conducă tot ele, — fără a mai pregăti alegerea comisiiilor prin obștea cetățenilor. Chiar și Bucureștii sunt conduși totdeauna tot de o astfel de „Comisie interimară”, pe care guvernul o poate risipi când îi place. Și de n'ar pune acolo Comisie, — apoi te-ai trezi și în București cu o reprezentanță în care Românii ar fi ei mai puțin, și streinii (îndeosebi Jidani) ar avea cuvântul conducător.

După alipirea ținuturilor noi, bătăla de cap, că ce-o fi de orașele țării de le-om da drept de alegere liberă? — e și mai mare.

Planul cel nou de lege așa-i pregătit, că — să se lase ale-

gere a liberă! Dar comisiiile parlamentare, în care se debate planul de lege înainte de-a fi adus în fața adunării, — spun că asta însumă a ne da de bună-voce orașele pe mâna streinilor, iar noi să ne retragem la sate, — cum eram și în Ungaria, și în Austria și în Rusia. Doar cu adausul, că acum o să ajungă și vechiul regat în rușinoasa stare...

Acum chibzuesc, cum s'ar putea ajuta acestul rău? Unii țin a fi găsit leacul și următorul plan:

Să se alipească, ca administrație, la orașe, și satele cele mai apropiate din jur, — cari sunt tot românești. Lângă un oraș mai mic, în care Românii ar avea lipsă numai de puțin ajutor, ca să fie stăpâni deplin, se alătură numai un sat din vecini, care așa o să-și aibă și el primăria la oraș. Dar la orașele mari, pe cari cu alipirea unui sat, nu le-ai ajutat a avea stăpânire românească, — chemi în ajutor mai multe sate. Ai putea face chiar două ori trei primării, a Părții I, II, III, a orașului, fiecare parte cu satul ei împreună formând o primărie cu putere românească.

Numai după o astfel de nouă rânduire, s'ar putea da orașelor libertate de a-și alege primăria, reprezentanța, conducerea.

Lucrul acesta n'ar fi fără folos și din alt punct de vedere: Satul legat de oraș, având și mai strânse legături cu orașul, năzuind mai mult spre oraș și orașul spre el, se vor contopi aievea într'una și peste zeci de ani te vei trezi cu orașe neașteptat de mărite față de cele de azi.

S'au apoi lăsat starea de azi, ca guvernul să numească comisii interimare, — până ne va ajuta Dumnezeu să avem orașe în cari puterea românească să fie ea hotărâtoare, — când o fi...

— Despre sate, planul nou de lege vrea să le lase cam la întocmirea lor de azi, în fiecare parte a țării, — pentru a nu tulbura prea tare felul lor de viață cu care s'au deprins. În vechiul Regat „Comuna” e cum e la noi în Ardeal și Băuut „Notariatul Cercului”, adecă stând din mai multe sate, unul cu Primar și Primărie de fapt, celelalte numai cu „delegați” (soli) ce merg la sfaturile Primăriei, — căci ele fiind prea mici, nu-și pot ținea și ele o primărie deosebită, (cum la noi satele mici nu-și pot ținea un notar al lor deosebit).

Ca să faci și la noi așa, satele noastre deprinse de a-și avea primăria lor, s'ar arăta nemulțumite, ar fi a le împinge înapoi, — a face pe cele din Regat să-și susțină fiecare Primăria sa, le-ai fi prea greu (celor mici și sărăcuțe). De aceea planul e, să fie lăsate fiecare

din urmă s'au făcut mari mișcări de trupe în Rusia, în scop de a înțări garnizoanele (trupele din orașele cu armată) dela granița Basarabiei.

Se află, că mari negustorii de cai, au cumpărat în Ungaria număr mare de cai pentru a-i trimite în Rusia.

Asta ce poate fi, decât o sperietoare proastă rusească. Întâi și întâi guvernul bolșevic, trebuie să dea meru nădejdi nouă, fie ori-cât de deșarte, — taberelor sale de flămânzi ai orașelor, — că... iacalaca, acuși-acuși ne cade un mare cașcaval în gură, care ne va sătura pe toți..., — pentru ca ei să-și mai poarte foamea în tăcere, să nu se răscoale asupra păcătoșilor conducători de țară. Totuși știrile mai nouă vorbesc de răscoale în câteva locuri în Rusia, împotriva stăpânirii de azi.

Încolo vrea Rusia serios războiului? Creadă toți copiii cari nu știu ce e un război și ce cere el Rusia vîndea cai pentru toată Europa, — și cumpără ea cai din Ungaria. E dară în stare așa de bună, ca să plece la război?

Rușii din Chicago (America) au cumpărat cătățimi marj de cereale (bucate) și le-au trimis în Rusia. Unele ziare engleze au tălcuit faptul așa, că acelea s cereale pentru armată, ca pregătire a războiului. Mai bine ar înțelege din asta, de unde vine lăcomia lor după Basarabia, care era un bogat grânar pentru Rusia. De-ar fi azi Basarabia sub Ruși, poporul din Basarabia ar fi sărac, stors, — căci flămânzii din celelalte hotare ale Rusiei, demult l-ar fi zmulș și cel din urmă bob de grâu sau de porumb (cucuruz).

Dacă acum aduce cereale din America, e că ea nu mai are și că grânarul ei răvnit, Basarabia, nu-l mai varsă ei bogăția sa.

Ziarul englez mai drept înțelegător al lucrului, „Daily Chronicle”, o și spune zicând: „Guvernul rus a cumpărat acele cereale, nu pentru război, ci pentru a preîntâmpina o nouă foamete!”

Știri politice

Semne de pace!

Germania-Japonia-Rusia.

Se vorbește că Germania, neadormită în dorul ei de răzbunare, e pe cale a încheia o nouă tovărășie de arme: Cu Rusia și Japonia. Această însoțire ar fi un puternic cușit în coastele potrivnicelor sale: Franța, Anglia și celelalte. Iaca cum: Din Rusia Germania ar scoate milioane de soldați, cu cari, mestecați printre regimentele germane, crede că ar putea răpune toată Europa! America n'ar mai putea veni în ajutor Franței și Angliei, căci ar avea în coaste pe Japonia, — și așa biruința Germaniei n'ar mai fi așa ușor împedecată, cum fu de rândul trecut.

Doar că nici ceialalți nu dorm. Vor găsi și ei material de dat controlovitură.

Ci — semne de pace, nu-s...

Sperietoarea muscălească.

Ziarul „Neue Freie Presse” din Viena a primit din Londra următoarea știre:

„Privitor la înlocuirea lui Trotzky prin Generalul Frunză, ca comisar la război (adecă ministru de război, cum se zice în alte țări), se vestește, că generalul Frunză face parte dintre acei politicieni bolșevici, cari au fost totdeauna pentru un război împotriva României, în vederea zmulgerii de nou dela ea a Basarabiei. Știri venite (în Anglia) din Riga, spun că în timpul

din urmă s'au făcut mari mișcări de trupe în Rusia, în scop de a înțări garnizoanele (trupele din orașele cu armată) dela granița Basarabiei.

Se află, că mari negustorii de cai, au cumpărat în Ungaria număr mare de cai pentru a-i trimite în Rusia.

Asta ce poate fi, decât o sperietoare proastă rusească. Întâi și întâi guvernul bolșevic, trebuie să dea meru nădejdi nouă, fie ori-cât de deșarte, — taberelor sale de flămânzi ai orașelor, — că... iacalaca, acuși-acuși ne cade un mare cașcaval în gură, care ne va sătura pe toți..., — pentru ca ei să-și mai poarte foamea în tăcere, să nu se răscoale asupra păcătoșilor conducători de țară. Totuși știrile mai nouă vorbesc de răscoale în câteva locuri în Rusia, împotriva stăpânirii de azi.

Încolo vrea Rusia serios războiului? Creadă toți copiii cari nu știu ce e un război și ce cere el

Rusia vîndea cai pentru toată Europa, — și cumpără ea cai din Ungaria. E dară în stare așa de bună, ca să plece la război?

Rușii din Chicago (America) au cumpărat cătățimi marj de cereale (bucate) și le-au trimis în Rusia. Unele ziare engleze au tălcuit faptul așa, că acelea s cereale pentru armată, ca pregătire a războiului. Mai bine ar înțelege din asta, de unde vine lăcomia lor după Basarabia, care era un bogat grânar pentru Rusia. De-ar fi azi Basarabia sub Ruși, poporul din Basarabia ar fi sărac, stors, — căci flămânzii din celelalte hotare ale Rusiei, demult l-ar fi zmulș și cel din urmă bob de grâu sau de porumb (cucuruz).

Dacă acum aduce cereale din America, e că ea nu mai are și că grânarul ei răvnit, Basarabia, nu-l mai varsă ei bogăția sa.

Ziarul englez mai drept înțelegător al lucrului, „Daily Chronicle”, o și spune zicând: „Guvernul rus a cumpărat acele cereale, nu pentru război, ci pentru a preîntâmpina o nouă foamete!”

Intreprinderile românești

din Ardeal, cari, pân'acum erau mai ales bănci, — azi și de altă natură, — înaintează îmbucurător. Ne face o plăcere a vedea, cum bănci, ca și „Corvineana” din Hunedoara, care înainte de război, arăta câștiguri de 10—20—30.000 coroane, — azi, după 7 ani de stăpânire românească, arată un câștig de peste 660.000 Lei într'un an! — „Grănițerul” din Dobra (a cărui convocare la Adunarea Gene-

rală am publicat-o în numărul trecut), arată câștig de peste 100.000 Lei, când înainte de război întregul capital nu-i era atât. — „Industria Sîrmei“ fabrică de sîrmă, cu conducerea în Cluj, cu capital de 15 milioane Lei, are câștig pe 1924 — 3 milioane și 672 mil Lei.

Așa ne place, să vedem sporind și întărindu-se și întreprinderile românești de tot felul.

Pilda Turcilor.

Din prilejul alungării Patriarhului ortodox din Constantinopol.

— Turcii și Români. —

Lumea iar vorbește, cu oarecare apăsare, de o nouă lovitură pe care au dat-o Turcii, prin izgonirea Patriarhului ortodox din Constantinopol. S'ar părea că Turcii au dat prin asta o lovitură creștinismului. Noi însă credem că e altceva la mijloc.

Turcii fiind un popor, care nu a dat destulă luare aminte negoțului, iar Grecii fiind un popor negustoresc de mîna întîle, — mai isteț și ca Jidani, — Grecii au umplut orașele turcești, așezându-se în ele (peste cel pe care Turcii îl găsiseră aci chiar la venirea lor în Europa) cu zecile de mii.

Așa fiind, când fu vorba de aruncarea Turcilor din Europa napoli în Asia lor, Grecii fură acei cari năzuiră și luptară mai din răsuputeri intru aceasta, pentru că ei nădăjduiau a fi, după izgonirea Turcilor, acela care să le iee locul conducător la Țarigrad.

Ci războiul lor împotriva Turcilor se sfârși prost pentru ei. Când era să le dee păgânilor lovitură în inimă, chiar acolo în Asia (la Angora), le căzî arma din mîna și păgânii începură a-i da peste cap, și rămaseră ei stăpâni și la Constantinopol.

Acum Turcii își ziseră: Cel mai mulți locuitori de neam strein între hotarele mele și 'n cetățile mele, cel cari, prin negoțul lor, au avut și au în mîna cele mai-îmbelșugate izvoare de bogăție din țara mea, sunteți voi, Grecii, cari imi dădurăți dovada că imi vreți pielea, moartea. Voi sunteți cel mai primejdios dușman al meu în lăuntru țării mele! Pe voi nu vă mai sufăr! Nu vă mai dau putința a sta aci, a vă îmbogăți de pe mine și a-mi săpa mormântul aci sub ochii mei!..

Și a început izgonirea dușmanului din lăuntru! Să plece, spre țara lui, spre Grecia lui. Nu s'a uitat la aceea că e Grecul venit de un an, de doi, sau de 50, de 100 de ani, așadar e „cetățean“ vechi al țării, — l-a făcut vînt. Așa încât azi gazetele grecești spun, că a 4-a parte din locuitorii Greciei de azi, sunt Grecii fugiți din Turcia, că Turcii nu-i mai sufereau!

Acum Turcii dateră și cea mai simțită lovitură Grecilor: izgonirea și pe Patriarhul ortodox din Constantinopol. Iată'o zi din săptămîna trecută, 2 oameni ai poliției se duseră la Patriarh, — care știa de mult ce-l așteaptă, — și-l pofțiră să plece. Îl puseră în cel din tîl tren ce pleca spre Grecia și mașinistul dete signalul și trenul porni și până 'n Grecia nu se mai oprî... Și azi Patriarhul e în Grecia.

Și s'an tulburat toți Grecii tare. În sfatul țării a vorbit despre acest

lucru un deputat și adunarea și-a închis lucrările în semn de jale pentru marea pierdere ce o suferă neamul grecesc prin această lovitură. Și d'putatul a spus de ce e jalea așa de mare: „Patriarhul“, a zis el — a fost pentru marea număr de Greci din Turcia nu numai „părintele sufletesc“, ci și capul națiunii.

Această mărturisire în chiar sfatul țării grecești, lămurește totul: Patriarhul a fost izgonit din Țarigrad nu ca căpetenie a creștinismului, ci ca stîlp al Grecilor din Turcia, dovedit ca cel mai primejdios dușman din lăuntru al țării... Dacă acel patriarh era un Sârb, un Rus, un Român, el nu era izgonit. De aceea noi nu putem vedea în lovitură dela Patriarhat o lovitură dată atîta creștinismului, cât dușmanului național și de stat, mai ales dușmanului din lăuntru al statului turcesc, Grecului.

Și acum întorcem foala, — la noi, la Români.

Tocmai ca și Turcii, Români n'au dat luare aminte negoțului, acestul uriaz izvor de venituri, și atunci s'au aruncat asupra lui Grecii și Jidani în vechiul Regat, apoi (după înlăturarea puterii Grecești pe urma revoluției lui Tudor) aproape numai Jidani. Iar în Ardeal, Bucovina și Basarabia, tot Jidani. În timpul din urmă, năvălind de peste toate hotarele, ne vedem stup de Jidani, cari ne sug puterea economică îngrozitor și acuși ne vor copleși și pe tărîmurile de viață sufletească.

Ei ni s'au dovedit în războiu, iar pentru ochii bine văzător ni se dovedesc mai ales în timpul de pace, dușmani mai primejdioși neamului și țării noastre, decât Grecii petru Turcia!

Turcii simțind primejdia, luară, iaca, măsuri temeinice de apărare împotriva dușmanului lor din lăuntru.

Dacă noi Români vom lua și noi măsuri de apărare cam la fel cu cele ale Turcilor, — cine ne ar putea lua în nume de rău?

Iaca de ce noi dorim să deo Dzeu României un guvern român și creștin! Căci numai acela ar putea îndrepta trista stare în care se află țara noastră! (Cel de azi, ca și cel de ieri și poate și cel de mâine, e din Români, dar de cel cari știu frică de Jidani și așa îl lasă să joace ca șoarecii pe masă unde pisica nu-i acasă).

Se apropie procesul lui CORNELIU Z. CODREANU

Judele cercetător a sfârșit cercetarea, a dat sentința de dare în judecată. Ministrul „dreptății“, Mărzescu, volnic călcător (nu apărător, nu scut!) al legilor, nu a lăsat ca procesul să se desbată la Iași, unde li era locui, ci a mutat procesul la Curtea cu jurați din Focșani, pe coprișul altei Curți de Apel, nu în aceeași copriș, cum spune legea.

De ce la Focșani? Pentru că acolo cî-că lumea e mai tare „liberală“; advocați, medici, negustori, profesori, cel mai mulți sunt din partidul liberal, — și așa au nădejde că aceștia vor osândi pe Codreanu, care a pușcat un slujbaș slugă oarbă al liberalilor.

— Gazeta „Sentinela“ din

Focșani, naționalistă creștină, spune că procesul va fi din cele mai mărețe, întrucât s'ar fi înștiințat pentru apărarea tinerului Corneliu Codreanu, vre-o 200 de apărători, cât advocați, cât altfel de cetățeni, cari vor cerca să lumineze pe jurați, că fapta lui Codreanu nu trebuie privită prin ochelarii folior jdovești ori jidovite, nici prin a celor liberale, ci prin licoana faptelor lui Manciu, care ele tălcuesc totul.

Părerile asupra faptelor lui Codreanu, încep a se da tot mai hotărîte și a o așeza în lumina ei adevărată.

După toate semnele, vom avea al 3-lea proces studentesc, foarte însemnat în mișcarea tinerimii zilelor noastre.

SCRISORI

Din Vaslui.

Dle Redactor! Mi-ați trimis de sărbători mai multe fol, spre a le împărți aici, spre a face cunoscută și aici gazeta DVoastre. Vă veți mira când vă voi spune, că polițaiul orașului nostru, văzând că vînd aceste fol naționale, între ele și „Mișcarea Studentească“ pe care ați alăturat-o la folle de sărbători, — m'a arestat și mi-a luat folle ce-a mai găsit la mine, spunînd că n'am drept să le vînd fără autorizație (invoice) deosebită! Cum, folle DV. nu au drept a fi vîndute ori-unde în țară? C. Mih.

Dragă dle Mih...! Nu te întrista de volnicia polițaiului din Vaslui. E și acela un șabăs-golm care nu poate înțelege sufletul vremilor de azi. El știe că blata Moldova e roabă la Jidani și că el așa și împlinește slujba mai bine, dacă dă dovadă că are cap de slugă, nu de stăpîn pe acel pămînt!

Săracul. Dzeu să-l lerte.

Folle pot fi vîndute ori-unde în țară. Dar aci-colo se găsesc capuri sucite care ne fac, iacă așa, mîci supărări. Dar astea nu ne strică, numai folosi pot luptei naționale înasași, îndărjind pe luptători împotriva mîrginișilor și răilor.

Oameni vrednici.

Din Bucurdea-Vinoasă vă putem da știri îmbucurătoare: Poporul greco cat. de aci e un popor credincios și cu dragoste pentru casa lui Dzeu. Dovadă faptul că, fără a cere sprijinul altora, și a zidit, nu demult, o biserică foarte frumoasă, la care are azi trei clopote prețioase. În război a rămas numai cu cel mai mic, de 70 klgme, iar după pace, ca într-o mîrire lui Dzeu și a României mari, întînsă de Dzeu și pe la noi, a mai cumpărat două, unul de 300 kilograme cumpărat în 1920, iar în 1924 altul de 250 klgme, numai din dărîrii a credincioșilor acestei biserici. Intru împlinirea acestor fapte, bunii creștini au avut bun sprijin și îndemn în dl Stanca din Albașlia, de fel din Bucurdea. Fie pomenită cu laudă fapta lor.

Ch. B.

Din Bala-de-Criș.

Corpul didactic dela școala de stat din Bala-de-Criș, au aranjat serbarea pomului de Crăciun în a junul Crăciunului, în sala școlii, cu care prilej, elevii școlii au cântat mai multe colinde și poezii de crăciun. — S'a făcut un serviciu divin de cătră preot. ortodox, la care au luat parte deregătorii lo-

cale și numărös public. — Din prilegiul acesta, Doamnele Ana Rusca, Florica Incicău, Valeria Roman și Dșoarele lul. Dragoș, E. Todoran, E. Vucu au adunat dela oamenii de bine, frumoasa sumă de 6290 lei, cumpărînd, haine și încălțăminte și împărțindu-le la 22 de elevi lipsiți de mijloace, în jurul unui brad încercat cu bogate zaharicale și cozonaci. Aducem călduroase mulțămite tuturor dărîitorilor și colectantelor!

P. Incicău, dir. școl.

Lucruri slabe.

— Din Ilia. —

Dle Redactor! Tinerimea română din Ilia, a arangeat, cu conlucrarea „Școlii medii de stat“, o producție teatrală la 1 Februarie. În fruntea aranjatorilor a stat, directorul școlii medii de stat Stanca. Vă trimit o invitare la acea producție. Vedeți-o: E o invitare în care limba română e temeinic batjocorită (ca piesă de cor e arătată una ce se numește: „Cucube...“, vrea să fie „Cucule...“, „Fa marito...“ (în loc de „Fa Marito“), „Ce poate lenevia pisă“ — în loc de „Ce poate lenevia“, piesă... și altele.

E „opera“ diu director al școlii române, care a aflat de bine și acum să ducă invitarea la jidanul Laufer, ca să ne batjocorească limba, — în loc s'o ducă la „Tipografia Românească“ diu Deva, unde căpăta un lucru frumos românesc...

Iar sala în care să se deo producția, di director al școlii române, a ales-o la Iupun „Feigenbaum“, de care se simte mai atras sufletește, decât de sala vreunui român și creștin, ca, de pildă, di Dumtru.

Pilda profesorului Manculescu dela Deva, cel ce slăvește și slujește (cu gazeta sa Glasul Hunedoarei) pe Jidani, și de care așa de drept a-ți scris DV. în numărul de Crăciun, — se vede că prinde...

Bună cale ne arătați pentru mers în viața noastră națională, d-lor Manculescu — Stanca... Să vă fie de bine! Trecător.

Școala cea nouă din Grohot.

Ea s'a clădit prin stăruințele mari ale învățătorului Anastasie Roman și prin jertfa de multor mare a locuitorilor din comuna Grohot. Astăzi ea se înalță măreață alături de sfîntă biserică de care a fost, este și trebuie să fie, o nedespărțită tovarășă.

Cineva, care în viitor se va apuca să scrie istoria acestui sat minunat, încușurat de stînci, în jurul cărora s'au faurit arătea legende, nu va uita, cred, să însemne ce a făcut în aceste zile vrednicia unui popor, cu conducători buni.

Nu mai cite cunoaște școala cea veche, coperită cu paie, și amenințînd din zi în zi să se prăbușească, numai acela înțelege pe deplin binele cel mare care s'a făcut acestui sat prin clădirea acestui locaș de lumină, care poate sta alături de celelalte școli, ba pe multe le întrece chiar. Un trecător.

Pentru abonații noi.

Mulți ne cer „Foata Interesantă“ care nu au primit-o cu Nr. 6, trecut. Aște ca atunci când dăm ca adams „Plugarul Luminat“, nu dăm și „Foata Interesantă“. Am vrea s'o facem. Na-nta de războiu așa era. Dar cu prețel cu care noi dăm folle, nu se mai poate acest lucru. Oamenii cer folle „teftin“, „teftin“, iar și teftin și mult și bun, nu poți da. „Plugarul“ apare odată pe lună, și atunci nu merge și „Foata Interesantă“.

Ce fac neamurile lui Marmorosch-Blank?

Notarul din Fălciușa
confișcă „Libertatea”.
— Cu știrea pretorului său —

Știam pân'acum, că a confișca (a cuprinde judecătorește) o foaie, se poate face numai în temei de ordin (poruncă) dela Ministeriu sau din porunca Judecătorului de instrucție cutare, — dar ca ori-ce pârilit de notăraș neromân sau solgăbirăuț român șabăs goim, să confișce o foaie ce nu-l e pe plac, — asta numai acum se întâmplă, în România tuturor volnicilor.

Un abonat al nostru din Fălciușa, comună aproape de Ileana Mare (j. Solnoc Dobâca), ne scrie, să nici nu-i mai trimitem foaia (deși a plătit-o), căci măria sa notărașul Simon Lörös (sau cum hanțatar îl cheamă) i-o oprește, i-o confișcă, spunând că așa are ordin dela mai marele său, solgăbirăul, să nu lase această foaie în popor, căci ea desvoaltă între „prostime” duhul de „revoluție” (auzi! auzi, ce frică are jupânul de „revoluție”!), că e „anti socială” (potrivnică bunei rândueli dintre oameni), și alte răutăți are.

Ca să înțelegem deplin lucrul, trebuie să știți, că jupânul Lörös ori Lökös, e — *Judec* și atunci noi nu ne mirăm că nu i place „Libertatea”, fiindcă ea într'adevăr miroase a tămăie creștinească și nu a usturoiu (aiu) iudevesc. Ce ne miră e amestecul Primpretorului Ioan Rusu, care ar trebui să judece cu capul dsale, nu cu al jidanului, foile românești. Și dl primpretor spune, că Jdanul notăraș i-a făcut raport și i-a cerut să nu lase să străbată în popor „Libertatea”, căci cărțile satelor sunt puțin luminați, și citirea acestor foile face mai mult rău decât bine. Și atunci dsa, Românul, se vede că a „aprobă” (a întărit) ce i a spus Jdanul, — și azi Libertatea nu mai poate ajunge în comuna Fălciușa.

Dacă în fruntea județului Solnoc Dobâca ar sta un Prefect și un Subprefect deplin la locul lor, ar trebui să tragă la răspundere pe primpretorul Rusu, pentru volnicia imputernicire, iar pe jidanul din Fălciușa să-l iee de ceată să-l trimită între Bulgaril Dobroglei, — pentru fapta sa.

„Libertatea” e foaie ce sîrîcă poporul? „Libertatea” e una din cele mai frumoase căști de stăvire a tot ce e bun și frumos românesc, de îndemn la înfocată iubiri de neam și de țară, de Armată română, de Rege și de lege, — dar și zbi-cuitoare a ce e urât și păcătos de nesuferit. Această „Libertate” nu e bine a fi lăsată să străbată în popor? Pentru că arată cu degetul pe păcătoșii de jidanii și faptele lor colo și colo, — între altele și pe cei din Fălciușa?

Jupânul din Fălciușa ar trebui dat de noi în judecată pentru două fapte rele a lui: abuz de putere, care împedecă legătura între noi și cetitori, și însușirea bunului altuia, căci foaia plătită de cineva, e averea aceluia, și cine i-o ia, e ca și cum i-ar băga mâna în buzunar și i-ar lua banii de acolo. Căci jupânul nici n'a trimis foile napoi, ci și le-a însușit, le-a folosit el, cu dela sine putere.

Dar — n'avem timp de pără. Iar mai marii lui n'au timp să-l învețe la omenie și respect de lege

și de bunul altuia ce trece prin mâna lui... Așa îl dăm în plata Domnului și în judecata poporului, care — tot va ceti „Libertatea”.

Pentru „Casa Studenților”.

Dn Vluțul-de-jos primim următoarele șire frumoase: „La sărbarea cununiei dlui Gligor Muntean, comerciant la Cooperativa „Plugarul” de aici, cu dșoara Valeria Dragosin, s'a jucat jocul miresei în folosul studenților cari au suferit și sufăr pentru cauza neamului românesc. S'au adunat 200 Lei, pe cari vă rugăm a-i trimite celor în drept.” — I. Danciu.

Din Fârdia (p. Nădrag, Bănat) ne-a trimis dl Corneliu Vasilion, not. dipl., 520 Lei, primiți ca daruri pentru studenți, dela:

Corn. Vasilion, not. dipl., 100 Lei; — I. Vasilion, ec. 60 Lei; — L. Halpern, not., 50 Lei; — G. Garoiu, preot, Emil Damaș, preot, Vas. Brașovan, Inv., Liucă Stan, șef de post de jandarmi și I. Olariu, ec. câte 30 Lei; — Iancu Vasilion, ec., Rosalia Negrea, moașă diplomată, I. Petruțoni, econ., Pantelie Lazar, econ., Emil Dumitru, econ și Corn. Păcurar, câte 20 Lei; — I. Dan, econ., Gh. Negrea, econ., și Corn. Budulea, câte 10 Lei; — I. Voda, econ. și Emil Jorj, câte 5 Lei.

Din Padina (jud. Buzău) ne-a trimis fratele Neagu G. Comănescu 50 Lei, primiți dela următorii oameni de bine din acea comună, „cari au dat și ei ceva pentru floarea României Mari”. Au dat:

Neagu Comănescu 10 Lei, Stoia D. Tache 10 Lei, I. P. Ivănuș 6 Lei, B. Mihăscu 6 Lei, I. A. Paraponcia 5 Lei, Dobre S. Nanău 5 Lei, Anghel Părvu 4 Lei, Vas. S. Nanău, 3 Lei, Patrache Feraru 2 Lei, George P. Iacov 2 Lei, Mușat Voluntru 1 Lei.

Dl Ioan Saveșcu, morar, Chizătau, a trimis 100 Lei; Petru Jura, Vasilova (p. Rusca Mort.) 60 Lei; Traian Olde, elev de școală medie, Deta (Bănat) 20 Lei; Solomon Iola din Bătuța (j. Arad) 5 Lei.

De tot azi: Lei 958.—
Din trecut: Lei 38.642.—
De tot la Libert. Lei 39.600.—

NOUȚĂȚI

Fabrică de muniții la Copșa (în Ardeal). Înțelegerea între guverna și casa engleză „Wickers Ltd.” pentru înființarea unei Fabrici de muniții în România, s'a încheiat. În primăvară se începe zidirea fabricii, — anume la Copșa, în Ardeal, pe linia ferată de frunte Cluj-Brașov. Se face anume aci, în inima Ardealului, pentru a nu fi prea aproape de nici un hotar al țării. — Copșa privește în fața unui viitor mare.

Gura de foc „Etna”, în lucrare. În Italia se află mai mulți vulcani (guri de răsuflare a pământului), cari din vreme 'n vreme își deschid gâtul și tușesc foc și fum grozav, azvîrlit în sus, din sinul pământului Etna e una din aceste înfiorătoare guri de foc, — și ea s'a deschis zilele astea de nou. Din Mafu 1923 se liniștise, se părea că s'a închis, și acum s'a deschis iarăși, tușind grozav, încât a cutremurat tot finutul împrejur de sine. Ie s'a umplut pleptul de gazuri (abori) și de foc ce ardea moenit, și acum ne-mai începându-l, îl azvârle afară cu zgomot și cutremur. Aeroplane cu învățași zboară pe de-asupra vulcanului, cercetând lucrarea lui, privind de sus în gura lui, care e ca o gură uriașă de cuptor îndreptată spre cer.

Cutrămur în Ungaria. Zilele trecute (la 2 Febr.) a avut loc în Ungaria un cutrămur de pământ destul de puternic. În orașul Eger s'au răturnat câteva coșuri de pe case și plafonul (podul) unei case, răninind pe o femeie ce era acolo.

A fost în tot orașul o spaimă de neînchipuit, căci cutrămurul n'a trecut așa ușor, cu o scuturătură două, ci a durat 7 minute, vreme destul de lungă pentru a o trăi în spaimă.

PASTA SAU PRAF DE DINȚI CHLORODONT, EXTRACT DE APA DE GURĂ CHLORODONT.

(242) 4-20

O reușită petrecere populară a avut loc Duminica trecută (1 Febr.) la Cugir. „Societatea Femeilor române ortodoxe” voind să adune ceva ajutoare pentru parohia lor nou înființată și lipsită de fonduri, — a dat o petrecere, împreună cu tombolă. Obiectele (lucrurile) cari să se vândă prin tombolă, au fost adunate din Cugir și din câteva comune vecine, — au dăruit oamenii care ce-a avut, ca ajutor pentru sora mai tineră, parohia nou înființată. În seara numită s'au vândut toate prin „tombolă” și așa petrecerea a adus, din vânzarea biletelor, cu venitul tombolei cu tot, frumușica sumă de 19.000 Lei. În jurul organizării petrecerii și a tombolei au ostenit deosebit în chip vrednic de laudă d-na Delia Herlea, președinta societății, și dșoara Elena Damian, secretara. Petrecerea populară a decurs în multă voie bună până spre zi.

Logodnă. Dl Victor Varga, teolog a. III, din Chichita și dș. Olga Baldu din Hida, logodiți.

În Zlatna dl Director școlar Petru Petringenar, pregătindu-și o harnică trupă de colindători, a colindat la Crăciun pe la casele mai multor buni creștini, români și câțiva neromâni, în folosul Fondului Cantinei Școlare. Au dăruit unii câte 100 Lei, 60, 50, 40, etc. și s'au adunat de tot 7235 Lei, cari s'au vărsat în numitul Fond. Dl Director școlar mulțumește tuturor celor ce au dăruit pentru bunul scop. (Lista dăruitorilor și sumele dăruite se pot vedea la dl Petringenar.)

— Mulțumite publice, cu înșirarea numelor celor ce au dăruit și cu sumele dăruite, se publică numai ca acuzturi plătite, cu 5 Lei și'ul tipărit. Anunțuri de logodnă, de cununie, ca și de moarte, numai primind înainte taxe de 50 Lei.

Doi tineri liceeni, găsiți morți în munți. În 16 Decembrie au pierit din București 2 tineri elevi de Liceu, Carol Strabel fiul unui inginer și Teodor Grosu fiul unui arhitect. Părinții lor au căutat în zadar să dea de urma lor, n'au putut. Ei aveau gânduri nestăpânite de a merge la America, și părinții nu i-au lăsat. Odată au perit și n'au mai știut de ei. Acum un profesor din Brașov făcând o excursie (cale de cercetări și învățatură) prin munți, cu câțiva elevi, au dat de cei 2 tineri morți, sub o stâncă de pe muntele Bucegi, aproape de Predeal. Unuia din morți îi lipsește feasta (partea de sus) a capului. Se pare că el s'au aruncat de pe stâncă în prăpastie sau că au căzut. În buzunarul unuia s'a aflat o hârtiță de pe care s'a știut cine e. Nenorocii părinți chemați la Brașov, și-au recunoscut pe copiii lor.

Comunistul Dobrogeanu-Gherea, prins în comploturi păcătoase puse la cale printre muncitori, — a fost osândit de Curtea Marțială a Corpului II de Armată (București) la 10 ani închisoare. Doar pe când va ieși de acolo, va fi mai cumintă.

— Domnii abonenți cari n'au trimis plata pentru foi pe 1925, mai primesc numai Nr. 8, apoi se oprește mersul pe adresa lor. Să grăbească a trimite taxa, pentru a nu li-se întrepruie mersul foilor.

Convocare. În conformitate cu art. 17 din statute, on. membrii ai „Casinei Române” din loc sunt convocați în adunarea generală ordinară, pe ziua de Duminică, în 15 Februarie 1925 la ora 11 a. m. în localul casinei.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Aprobarea bugetului, cenzurarea și aprobarea rațiocinilor. 3. Darea absolutorului funcționarilor. 4. Alegerea comitetului și a funcționarilor pe 1925. 5. Propuneri și interpelări.

Orăștie, la 29 Ianuarie 1925.
Dr. Dobo, V. Orbonaș,
președinte, secretar.

— Durerile reumatice, podagra (durere de încheeturi) și tot felul de dureri ce vin din răceală, — înceată îndată după o frecare cu *Spiritul-Diana* cel adevărat.

(278 L.) 1-*

Faptă feroasă s'a descoperit lângă gara Serdaru (Moldova): Un om tot tăiat de tren. Se credea că a fost o nenorocire, dar cercetându-se mortul, s'a aflat că el a fost omorât cu împunsături de cuțite date la pept și la cap, — apoi pus să-l calce trenul, ca să nu se mai cunoască și să se creadă că e vorbă de-o nenorocire.

Rectificare. Dl veterinar Orășenesc G. Oncsny ne trimite un răspuns la articolul nostru din Nr. trecut cu sigilul „Săsbvâros” dela belitoarea Orașului, arătând că a avut și sigil românesc, dar acela s'a stricat în vară. S'a comandat altul prin Iulie la Oradea Mare, dar fabrica n'a ajuns încă să-l facă, — de aceea dsa nu e vinovată, ci de împrejurări, a folosit pe cel vechiu.

Luăm act, mai ales că de atunci aflăm că — a sosit și sigilul românesc.

Vrei să cunoști pe Manciu?

Cumpăra-ți „Calendarul Național” pe 1925 și acolo îl vezi și pe el și pe câțiva studenți, din cei bătuți de el!

Întrebare, către cetitorii din America.

Simon Mermezan, de fel din Rapotul mare (jud. Hunedoarei) a lucrat în o fabrică de arme din Alliance-Ohio. De un an de zile nu a mai scris acasă nimic și scrisorile trimise lui, vin înapoi. — Bătrânul său tată și sora lui, sunt foarte îngrijați din pricina asta și roagă pe cetitorii din America și acestei foi, că, dacă știu ceva despre el, că unde s'a mutat din Alliance, să dea de știre surorii lui, spre a vesti și pe tatăl lor, — pe adresa: Sabina Mermezan măr. Dan, în Pricaz, poșta Orăștie, (jud. Hunedoarei).

Se află la „Libertatea”:

„Care este Crima?” studiu strălucit scris de d-na avocat Henrieta Gavrilăscu din Tg.-Ocna, asupra nenorocirii dela își cu omorarea lui Manciu. Preț: franco recomandat 13 Lei.

Mulțumită publică.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate în casale dlui N. Ispas de către „Veșnicătatea de înmormântare Nr. 4 din Orăștie, au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii: A. Grădina, președ. „Reuniunii Meseriașilor Români” din Orăștie, 100 Lei, Gheorghe Popa Nișiu 100 Lei, A. Balomir 50 Lei, Ioan Herța 40 Lei, N. Timari 40, I. Tat, A. Oltean, N. Curia, G. Popa, I. Oprea, I. Luș, câte 20 Lei, I. Popovici 10 Lei, și P. Tat 10 Lei.

Societatea le mulțumește și pe cea care a acordat pentru ajutorul dat ei, — ca și celor ce au binevoit a lua parte la petrecere.

(277) 1-1 Comitetul.

Târgul în Laslea-Mare.

În Comuna Laslea-Mare plasa Sighișoara, județul Târnava-Mare, se va ține târg de vite în ziua de 15 Februarie iar în 18 Februarie târg de marfă.

Comuna este situată lângă drumul țării, 4 Km. depărtare de gara Daneș, formează un centru pentru comunele din jur.

Laslea Mare, 12 Ianuarie 1925. (276) 1-2 Primăria comunală

Casă de vânzare, în ORĂȘTIE,

strada V. Alexandri (Fabricel) Nr. 6, stând din 3 odăi la stradă, grajd, șură, grădină. — Informații în Strada Posta Veche Nr. 1 (vechi cu I. Vulcu).

(274) 1-1

O mașină de imblătit.

de 800 mm., sistem Kovarik, cu motor de benzină 8-10 P. H. în stare bună, cu tot ce se ține de ea, — e de vânzare la: (273) 1-1

Samoilescu Petru și soții. Vineres, p. Cugir, j. Hunedoara.

Casă de vânzare, în Deva

strada Caza Vodă Nr. 16 este de vânzare din mână liberă o casă cu 4 odăi, bucătărie, cămară, o pivniță foarte mare și una mică, tot în curte o casă cu 2 odăi și bucătărie, 1 grajd pentru 12 vite, o șură, fântână în curte, grădină mare cu riu la capet. Informații se pot căpăta la:

(275) 1-1 Romulus Curiaș Deva, str. C. Vodă nr. 16.

O viie și o țelină de vânzare.

În hotarul Orăștiei este de vânzare o viie plantată, de jumătate jugăr, — și o țelină de circa un jugăr și jumătate. — Cei-ce voesc să cumpere aceste realități, să se adreseze la: Dr. AUREL VLAD (272) 2-3 în Orăștie.

Vânzătoare

care știe vorbi perfect românește și ungurește, se caută pentru secția de încălziminte (ghete) din prăvălia mea. — Piață fixă Postul e de ocupat la 1 sau 15 Februarie c. — Informații în: (267) Prăvălia de pielărie 2-2 Rudolf KOOTZ, Orăștie.

De vânzare:

(271) 2-3 vite, de jumătate jugher, — și o țelină cu pomi, aflătoare în hotarul viilor, un șert de jugher de mare. — Informații în: Orăștie, str. Vlahuță (f. Posta veche) Nr. 6. — Tot acolo găsește loc o bucătăreasă cu piață bună.

Dentist Dr. S. Seidner

dă consultații în ORĂȘTIE, deasupra prăvăliei Ioan Rob. — Plombe. — Scoatere de dinți, fără durert. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (194) 1-10

„Corvineana”, institut de credit și economii, s. p. a. Hunedoara.

CONVOCARE

În baza §-ului 19 din statute, domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Corvineana”, societate pe acții în Hunedoara, sunt convocați la a

XXIX-a adunare generală ordinară, care se va ține în localul institutului din Hunedoara, la 1 Martie 1925, la orele 2 p. m. cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Alegerea președintelui conform §-ului 23 din statute.
2. Raportul direcțiunii și comitetului de supraveghiere, aprobarea bilanșului pe 1924, întrebunțarea profitului curat și darea absoluturului.
3. Alegerea alor 4 membri în direcțiune cu mandat pe 3 ani.

4. Eventuale propunerii, ivite în cadrul §-ului 26 din statute.

Acționarii, cari doresc a lua parte la adunarea generală, sunt rugați a-și depune, în înțelesul §-ului 20 din statute, la casa institutului acțiunile și eventualele documente de plenipotență, cel mult până la 28 Februarie a. c. la orele 12 a. m. Dacă la adunarea generală n-ar participa acționarii în numărul recerut de statute, se va ține adunare generală în 8 Martie a. c. la orele 2 p. m., în localul institutului, când fără privire la numărul acționarilor prezenți și al acțiunilor reprezentate, se vor aduce hotărârile valide.

Hunedoara, la 20 Ianuarie 1915.

Directiunea.

Activa.		CONTUL BILANȚ		Pasiva.	
Casa	1,382 337 85	Capital	1,000 000 —		
Escompt	5,039 396 —	Fond general de rezervă	260 000 —		
Efecte	100.000 —	Fond special de rezervă	99 700 —		
Magazin	137 828 43	Fond de penziuni	121.688 —		
Conturi curente și diverse conturi debitoare	351 731 67	Fondul „Petru Șinca”	1.320 —	1,482.708 —	
Realități	2.000 —	Depuneri spre fructificare		4,271,581 69	
Mobilier	1 —	Interese transitoare anticipate pro 1925		319.005 65	
		Dividendă neridicată		4 174 50	
		Diverse conturi creditoare		273.189 74	
		Profit curat		662 635 37	
	7,013.294 95			7,013.294 95	

Esita.		Contul profit și pierderi.		Intrate.	
Interese:		Interese:			
după depuneri	233 279 58	de escompt	1,380.475 45		
fondului de rezervă	10 000 —	de efecte	4 754 —	1,385.229 45	
de cont-curent	41 627 73	Provizioni		134.342 14	
fondului de penziuni	6.888 —	Competința de scris		40.639 40	
fondului „Petru Șinca”	50 —	Venit la magazin		94.077 64	
	291 835 31	Chirie		32 402 —	
Spese:		Arândă		5 200 —	
registr., impr., lemne, etc.	87.261 33				
salare	106.800 —				
relut de cvartir	17 400 —				
adaus de scumpete	140.400 —				
adaus familiar	1.600 —				
perțe	3 180 58				
	356 641 91				
Contribuție:					
directă	306 415 06				
după interese de depuneri	23 014 70				
pe cifra afacerilor	5 348 28				
	380 778 04				
Profit curat	662 635 37				
	1,691 890 63				1,691 890 63

HUNEDOARA, la 31 Decembrie 1924.

Pentru conformitate:

ss. Beșan, dir. executiv — exp. contabil. DIRECȚIUNEA: ss. Dr. Popoviciu, ss. Simbôn Chirca, ss. G. Serafin, ss. Adam Lala, ss. George Turcean, ss. Nicolae Albu, președ. ss. G. Popoviciu, ss. Dr. Marcu, ss. ing. St. Mateescu, ss. M. Constantin, ss. Teofil Tulea.

Subsemnatul comitet am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în deplină ordine și exacte.

HUNEDOARA, la 20 Ianuarie 1925.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

ss. Dr. Leșnican, ss. N. Groza, ss. Eduard Toth, ss. G. H. Dumitrescu, ss. A. Petrea, președinte.

Invățăcel.

Primează un băiat din casă bună ca învățăcel. Se cere să aibă cel puțin patru clase primare, să știe cel și scrie bine, isteț și ager.

(260) 3-3 Ioan Belez, comerciant în Băița, (I. Deva).

Casă de vânzare

2-3 (265) în Orăștie, strada Cloșca (Zăvolu) Nr. 18, — stând din 3 camere, bucătărie, pivniță, șură, grajd. Informații la: Sergentul Achim Fodor la Poliția de stat Mediaș ori la: Opreana Lavar, Orăștie str. Cogălniceanu (Grădinari) Nr. 12.

Pistrui și alunele

se pot îndepărta prin folosința creimei și săpunului „VIOLA”. Se capătă la Farmacia Weiss Timișoara I. Piața Unirii Nr. 23 (193) 9-25

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil artichu de vânzare), cât și soiuri de vin: rizling, mușcatel, etc., se găsesc de vânzare în pepiniera de vițe de vie nobilă dela DOMENIUL ROMÂNESC din Bobâlna

(lângă ORĂȘTIE), proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD. Pentru primăvara are la îndemână jumătate milion altoi, soiuri alese.

Deși peronospora a potopit și în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobâlna, fiind foarte bine îngrijite, nu le-a făcut nici o stricăciune. Altoile sunt foarte frumoase și pline de viață.

La cerere, se trimite Catalogul cu prețuri și îndrumări practice! Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„Domeniul din Bobâlna” al dlui Dr. A. Vlad, Bobâlna, p. Orăștie (jud. Hunedoara).

NB. Pentru viții din Ardeal e înecosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de vie, fiind vițele din pepinieretele din Bobâlna, crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenască. La șes, frește, le merge cu atât mai bine. (211) 4-6